

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Александър Асенов Воденичаров,
научна специалност „Административно право и административен
процес”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Административно право и административен процес” в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски”

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № РД 38-669 от 16 ноември.2015 г. на Ректора на Софийския университет

Автор на дисертационния труд : Шелкин Бехаудин Дзека

Тема на дисертационния труд: Теория на администрацията. Администриране на публичните услуги.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедрата по административноправни науки на Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски” по научна специалност „Административно право и административен процес”. Обучението е осъществено във формата на самостоятелна подготовка.

Шкелким Дзека е роден на 28 декември 1964 г. Следното образование получава в Техника по икономика в град Тирана. Завършил е през 2000 г.

специалност „Международни отношения и международно право” в Юридическия факултет на Софийския университет.

Трудовата си кариера започва в апарата на Министерството на външните работи на Република Албания, а по-късно е изпратен на дипломатическа работа в посолството ѝ в София. След завръщането му в родината си е адвокат в адвокатска кантора и правен консултант в търговско дружество.

Научната си дейност започва през 2005 г като преподавател в Юридическия факултет на Университета в гр. Тирана. По-късно, през 2013 г, преминава на работа в Политико-правния факултет на Университета „Александър Мойсиу” в гр. Дурас. Успява е да се утвърди като авторитетен преподавател, прилагащ резултатно съвременните дидактически методи на поднасяне на преподавания материал на студентите и индивидуализирането на учебния процес.

Участвал е в работни групи по изработването на проекти за законови и подзаконови нормативни актове. Привличан е в изследователски колективи по осъществяването на проекти в различни области на изпълнителната дейност.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е **удачно структуриран в правно-логическа последователност** в три глави, всяка от които съдържа по няколко параграфа (I-4, II-6 и III-2), увод и заключение. Приложен е и списък на използвана литература. Разработен е в обем от 170 страници. Прегледът на използваната литература показва, че съдържащите се в библиографската справка литературни източници имат пряко отношение към темата на дисертацията. Видно от представения литературен обзор докторантът демонстрира познаване на националната

и общностната политика на Европейския съюз, както и нормативната регламентация на администрирането на публичните услуги..

Изследванията, предмет на дисертационния труд са с **подчертана актуалност**. Темата за правната регламентация на администрирането на публичните услуги не е разработвана широко българската правна наука. В същото време изучаваният проблем има съществена роля в процесите по формирането и развитието на гражданското общество. Основните проблеми при нормативното регулиране на управлението на публичните услуги произтичат от специфичните свойства на тези обществени институти, тяхното многообразие и изискванията за оптимално удовлетворяване на правата, свободите и законните интереси на гражданите и юридическите лица при тяхната реализация. Настоящото изследване разглежда проблемната ситуация на национално ниво, като прави сравнително изчерпателен анализ между българското и албанското законодателство и препоръките на европейското вторично право.

. Достоянство на труда е **практическата му значимост**. Настоящото изследване анализира възникването, развитието и актуалното състояние на нормативната уредба на администрирането на публичните услуги. Постигане е, че то се осъществява на сравнително-правно проучване на регламентациите в нашата страна и Република Албания. Заедно с това се използва опита и на други държави – членки на европейското съобщество. Практическата стойност се съдържа и в това, че добрите положителни практики в организационния и управленски механизъм на отделните страни, както и използвания институционално - правен инструментариум могат да се използват по-широко. Проучваните въпроси не са само проблем на отделната държава и в този смисъл националното законодателство на страните за управление и

усъвършенстване на публичните услуги се развива, като функция от еволюцията на европейското административно право.

Конкретните предложения *de lege ferenda* способстват за усъвършенстване на законодателството в сферата на управлението на публичните услуги с цел по-ефективна реализация на конституционно установените права на гражданите, за по-пълно задоволяване на техните права, свободи и законни интереси..

Следва да се отбележи, че представеният дисертационен труд е **комплексно интердисциплинарно научно изследване** на управлението на публичните услуги Той разглежда редица административно-правни аспекти на обществените отношения в сферата на възникването, организацията и управлението на публичните услуги. Заедно с това се използват съвременните постижения на теорията на управлението, социологията, философията, историята и др.

Предметът на изследването е осъществен. Нормативната уредба на администрирането на публичните услуги е разгледана, като система от правни принципи и норми, нормотворчески, правоприлагащи и правоохранителни средства и способности. Изследвани са приложимите законови и подзаконови нормативни актове от вътрешното право, регламентиращи управлението на проучваните обществени услуги. Анализирани са административно-правният аспект на проучваните управленчески процеси.

Аналитична характеристика на дисертационния труд

В глава първа обект на изследването е съотношението между администрация и управление. Основателно дисертантът очертава различното съдържание на понятието «администрация», от една страна като комплекс от организационно-правни образувания и от друга – като

дейност, специфична със своите характерни особености. Заедно с това може да се разглежда в организационен и функционален смисъл. Правилно се подчертава, че в организационен смисъл тя е съвкупност от юридически и физически лица, овластени по нормативен път с определена компетентност, с установена организационна структура на взаимоотношения, , подчиненост и йерархия.

Във функционален аспект е осъществяваната от тях дейност, чрез издаването на правни актове и други юридически действия.

В дисертацията се очертава многопланово ролята на Макс Веберт в административната наука. На основата на възгледите му за държавата, политическата власт, политическата легитимност като факти, които съществуват и се развиват независимо от политическите субекти и политическите идеологии, които се конкурират и изразяват своите претенции към политическата власт в суверенната модерна държава, дисертантът умело намира мястото на публичните услуги.

След анализ се дефинират следните белези на правовата държава: а) юридическите правила имат еднаква задължителна сила спрямо управляваните и управляващите; б) в нея индивидът е гражданин, който освен задълженията притежава и права спрямо държавата; в) гарантира свободата на гражданите и г) индивидът има субективни публични права, които се манифестират като пълномощия спрямо държавната власт, които държавата е задължена да спазва.

Прави се класификация на видовете организации, като се обособяват три групи образувания. Не се посочва, обаче на какъв критерии се съставя това групиране

В дисертацията подробно се разглежда и обосновава администрацията, като елемент на изпълнителната власт. Прави се удачен

анализ на издаваните правни актове. Непремливо е твърдението, че издаването на актовете ѝ е свързано с “голяма тайна власт” (стр.55).

Удачно е разглеждането на правното положение на Правителството, като елемент на структурата на органите на изпълнителната власт. Правилно се очертава начинът на неговото формиране, функциониране и средствата за въздействие върху дейността на другите изпълнително-разпоредителни органи.

Добър правен анализ е направен и на източниците на правната уредба на публичните услуги.

Глава втора е посветена на управлението на публичните услуги. Последователно се анализират отделните структурни компоненти на този сложен процес. Посочени са традиционните форми на публичните услуги.

Всестранно са проучени проблемите на управлението на новия тип публични услуги. В центъра на вниманието са проявите форми на децентрализирания мениджмънт в публичните услуги, които засилват използването на пазарите и конкуренцията при предлагането на обществените услуги, поведението и ориентацията към потребителите. Основателно се поставя акцентът върху редуцирането на административно-бюрократичните механизми при осъществяването на управленските пазарни механизми. Особено съществено е извеждането на преден план на значението на по-широкото внедряване на информационните технологии и комуникации в практическото осъществяване на управлението.

Глава трета разглежда удачно проблемите на административното правораздаване в нашата страна и Република Албания. Приоритет на изследването е създаването на административните съдилища в двете държави.

Дисертантът е посочил три публикации по темата на дисертационния труд. Публикациите са направени във връзка с участия в международни и национални научни конференции. Считаю, че публикациите, посветени на връзката на емоционалната интелигентност и работното облекло, на разводът и психо-социални последици за юноши в Ямайка и икономическите затруднения на договора за комуникации в двойки нямат връзка с представения дисертационен труд.

Двете публикации в авторитетното научно списание на Великотърновския университет, също не са свързани пряко с темата на дисертацията и по-същественото е, че те са от авторски колективи.

Авторефератът е коректно изработен и отразява пълно и прецизно съдържанието на дисертационния труд.

На фона на моята като изцяло **положителна оценка за научната продукция** и дейността на докторанта, бих искал да отправя следните бележки и препоръки.

В редица случаи не могат да се подкрепят развивани тези от докторанта. Например, „Органите на изпълнителната власт, според позицията и функциите си ясно се отличават от органите на администрацията” (стр.56). Органите на изпълнителката власт притежават държавно-властнически правомощия, а администрацията ги подпомага при осъществяването на техните функции. Неточно е становището, че на правителствените актове не се упражнява съдебен контрол (стр.59). Не би могло да се поддържа мнението, че държавният орган е винаги колектив от служебни лица (стр.102). Могат да се посочат още редица подобни примери. Неприемливи са заглавия като „Публично държавно право”, „Административен съдебен контрол” и пр.

Не считаю за нормално представения научен труд да няма конкретен научен апарат. В цялата дисертация няма посочено нито едно

научно произведение или нормативен акт във връзка с изследван проблем. На две страници при управлението на публичните услуги аса поставени в скоби някои автори, но те са неясни и не кореспондират с цинитараните научни произведения в библиографската справка. Представянето на списък с литература изобщо и то в сравнително много малък обем – осем заглавия на албански език и 12 на български език са недостатъчни и не отразяват тяхното използване в подготовката на научния труд.

Необходимо е било да се извърши научна редакция на труда на литературен български език, както и да се оформи технически. Неприемливо е да няма номерирани страници след стр.108, както и за глави втора и трета да бъде използван шрифт по вид и размер, различен от този за глава първа..

Тези бележки нямат съществено значение и **не намаляват научно-приложната стойност на представената дисертация.**

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Обсъжданият научен труд показва категорично, че дисертантът притежава **теоретични знания** в областта на административноправата наука и задълбочено познаване на правната рамка за администрирането на публичните услуги. Това особено силно проличава в анализа на административно-правните аспекти на правния режим за възникването, организацията, управлението и развитието на този вид социални услуги.

Проучванията в труда, извеждането на научни изводи, аргументирането на поддържаните становища, изразяването на критично

отношение по дадени въпроси и др. ясно показват, че кандидатът притежава **способност за самостоятелни научни изследвания.**

Изхождайки от гореизложеното, считам, че представяният дисертационен труд на Шкелгим Дзека **отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България и чл. 27 от Правилника за прилаганото му. Ето защо предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Шкелгим Дзека образователната и научна степен „Доктор“.**

19 декември 2016 г.

РЕЦЕНЗЕНТ :

(проф. д-р Александър Воденичаров)